

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ – СКОПЈЕ ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ

ОД СТУДЕНТСКА АНКЕТА ЗА УЧЕБНАТА 2018/2019 ГОДИНА

Оваа студентска анкета за евалуација на квалитетот на наставата во учебната 2018/2019 година е спроведена е во согласност со моделот предложен во **Упатството за самоевалуација и обезбедување и оценување на квалитетот на единиците на Универзитетот**, објавен во „Универзитетски гласник“ бр. 244 на 30 април 2013 година, а нејзиното спроведување се одвиваше во текот на зимскиот семестар. Прибирањето на податоците се одвиваше од 16.11 до 30.11 2018 година, внесувањето податоци во базата траеше од 1.12 до 22.12 2018 година.

Метод на изведување и анализа

Инструмент

Прашалникот (анкетното ливче) со кое се прибираа оценките за потребите на оваа анкета е во стандардизирана форма за целиот универзитет, со цел да се овозможат идни споредби меѓу единиците. Тој се состои од две групи прашања. Во првата група, се бараат основни фактички податоци, како што се: институт на кој

се студира, називот на предметот кој се оценува, неговиот статус и сл. Во втората група, дефинирани се четири вида прашања. Со првиот тип прашања се прави квантитативно оценување на наставникот/чката во однос на девет аспекти на начинот на изведувањето на наставата на секој предмет засебно. Тие аспекти се формулирани како:

1. подготвеност за предавањата/вежбите;
2. квалитет на изведување на наставата (начин на изложување на материјалот);
3. редовност на часовите;
4. рационално користење на времето во текот на часовите;
5. поттикнување на студентите за активно учество на часовите;
6. однос кон студентите;
7. достапност за консултации;
8. обезбеденост на соодветен материјал за учење и полагање на испитот;
9. објективност при оценување на испит и на колоквиум.

Респондентите даваат оценка за секој од овие аспекти на скала од 5 (незадоволително) до 10 (одлично).

Вториот тип прашања се однесува на тоа како студентите ја перципираат соодветноста на барањата за стекнување дополнителни поени и каква е нивната субјективна проценка на тежината на предметот. Степените за проценување се задржани- од 5 (несоодветно) до 10 (сосема соодветно). Третата група прашања се наменети за да дадат податоци за самоизвестеното присуство на студентите на наставата по предметот кој го евалуираат и за очекуваната оценка на испитот од односниот предмет. Најнакрај, последното прашање е од отворен тип и од него произлегуваат квалитативни податоци, што се всушност коментари и сугестии за подобрување на квалитетот на предметот. Тие се наменети за да ги информираат наставниците за слабостите и предностите на наставата по конкретните предмети и не се земени предвид при пишувањето на извештајот.

Прибирање на податоците

Пред спроведување на анкетата, сите наставници, преку координаторите на Институтите доставија термини во кои ја реализираат наставата за време на траење на најавените теренски активности за потребите на самоевалуацијата.

Оттука, сите беа подготвени за тоа дека ќе треба да одвојат неколку минути на почетокот на часот за спроведување на анкетањето.

Теренските активности ги изведуваа студенти од дванаесетте институти на Филозофскиот факултет, назначени од страна на ННС на Филозофскиот факултет како членови на комисијата за самоевалуација. Тие поминаа претходна куса обука за правилата на спроведување на анкетата, во рамките на која добија пишани упатства за чекорите, како и за етичкиот принцип за ригорозно чување на анонимноста на респондентите и интегритетот на податоците.

Целиот процес на прибирање податоци се реализираше под надзор и со континуирана поддршка на професорите кои се членови на комисијата за самоевалуација.

За да се обезбедат исти услови за сите учесници во самоевалуацијата, беше подготвено стандардизирано упатство за претставување и за задавање на инструментот. Заради зголемување на можноста студентите да не чувствуваат притисок при пополнувањето, самото прибирање на податоците се одвиваше во отсуство на предметните наставници.

По завршувањето на процесот на пополнување, од секој пар студенти од комисијата за самоевалуација, по предавањето на пополнетите ливчиња, беше барано да достави кус извештај за нивниот број, за текот на прибирањето податоци, како и за настаните на терен кои потенцијално би можеле да ја загрозат валидноста на податоците¹, до претседателот на Студентскиот парламент при ФЗФ и до членовите на комисијата за самоевалуација. Веднаш по пополнувањето, анкетните ливчиња беа носени во просториите на Студентскиот парламент, а оттаму во кабинетите на членовите на комисијата за самоевалуација, каде беа складирани до завршувањето на фазата на прибирање на податоците.

Неопходно е да се напомене дека со фазата на пробирање податоци беа опфатени само наставниците вработени на Филозофскиот факултет, односно

¹ За време на теренските активности не се забележани проблеми кои влијаат на квалитетот на прибраните податоци. Само еден професор одбил да дозволи спроведување на анкетањето за време на наставата.

насловни доценти, а не и на наставниците/стручните лица од други институции кои се ангажирани во изведувањето на наставата.

Внесување на одговорите во базата на податоци

Внесувањето го реализираа 34 претходно обучени студенти по психологија од втора година, под супервизија на членовите на комисијата за самоевалуација. Сите студенти кои учествуваа во внесувањето, потпишаа изјава со која гарантираат дека нема да направат никаков вид злоупотреба на интегритетот и тајноста на податоците. Како дополнителна стратегија за засилување на тајноста на податоците, беше користено шифрирање на имињата на наставниците и предметите на посебни листи независни од базата на податоци.

Процесот на внесување податоци го координираа 4 студенти од втора година на Институтот за психологија, со цел да се овозможи ефикасно сменско работење во засебната просторија обезбедена специјално за таа цел.

Заради поедноставување на процедурата, базата на податоци е направена во програмот Excel. Во базата на податоци не беа внесувани оние анкетни ливчиња во кои не недостасуваа повеќе од 2 одговори на деветте прашања од првиот дел, такво во кои има повеќе одговори на исто прашање, или, нема податок за професорот и/или асистентот кој е евалуиран. Процентот на вакви невалидни прашалници е помал од 5% од нивниот вкупниот број.

Проверката на квалитетот на внесот на податоците беше правена од страна на членовите на комисијата – професори, на тој начин што на крајот од процесот на внесување, со рандом избор на неколку внесени ливчиња, беа споредувани оригиналните и внесените податоци. Проверката не покажа недоследности во внесот на податоци.

Анализа на податоците

Внесените податоци беа пренесени во програмата SPSS 20, заради понатамошна статистичка обработка. Таа беше направена од страна на Претседателката на комисијата, во периодот од 1.1.2019 до 8.1.2019. Проверката на

квалитетот на обработката ја направија останатите членови и веродостојноста на извештајот ја потврдија со неговото потпишување.

Врз основа на прашањата од првата група, изведувани се просеци за секој од наведените аспекти поодделно, како и вкупен просек изведен од сите нив. Преку надлежно лице, на секој проценуван наставник му се доставени резултатите по секој предмет посебно, со посебна напомена дека во случаите каде бил проценуван/а од помалку од 10 студенти, на оценките треба да се гледа со посебно внимание². Податоците од втората и третата група прашања се користени при анализа на врските помеѓу оценките со важни контекстуални фактори како што се перципираната тежина на предметот, соодветноста на барањата, или, редовноста во посетување на наставата.

Квалитативните податоци, кои не беа бројни, им се презентираа индивидуално на наставниците, но само доколку беа идентификувани коментари кои се повторуваат од повеќе респонденти.

Резултати

Бројот на валидно пополнети анкетни ливчиња од студентите со кои се оценувани вкупно **93** професори, доценти односно асистенти од 12 институти кои учествуваат во реализацијата на 15 студиски програми на прв циклус студии на Факултетот, изнесува **3879**. Заради анонимноста при одговарањето, невозможно е да се одреди колкумина студенти учествувале во оваа анкета, бидејќи исти студенти евалуираат во повеќе наврати. Дистрибуцијата на студентите учесници во самоевалуацијата по различни институти на факултетот е претставена во Табела 1. Разликите во бројот на пополнетите анкетни ливчиња се должат и на бројот на студентите кои фактички студираат на институтите, а делумно и на бројот на присутните студенти на предавањата односно на вежбите за време на прибирањето на податоците.

² Во оваа евалуација, идентификувани се 66 такви случаи.

Табелата 1. покажува толку изразена дискрепанца во учеството во студентската анкета на студенти на различни институти на факултетот, што се доведува во прашање и статистичката оправданост на правењето споредби по оваа основа. Оттука, податоците се прикажани како дескриптивни. Само за илустрација, со оглед на тоа дека повеќе од една третина од одговорите потекнуваат од студенти кои студираат на Институтот за психологија, односот меѓу овие нив и најмалку бројната група во вкупната маса на податоци е околу 190:1.

Табела 1. Број на пополнети анкетни листови од студентите (по институти)

	Број на пополнети анкетни ливчиња	%
Институт за филозофија	113	2,9
Институт за социјална работа и социјална политика	401	10,4
Институт за историја	185	4,8
Институт за историја на уметност и археологија	75	1,9
Институт за класични студии	7	0,2
Институт за психологија	1323	34,4
Институт за социологија	160	4,1
Институт за безбедност, одбрана и мир	595	15,4
Институт за педагогија	262	6,8
Институт за родови студии	56	1,4
Институт за семејни студии	319	8,3
Институт за дефектологија	364	9,4
без податок	19	0,1
ВКУПНО	3879	100

Во Табела 2 се прикажани просеците утврдени за сите наставници и соработници на секое од деветте прашања и вкупната просечна оценка. Гледано во целост, наставниот кадар добил висока просечна оценка која произлегува од оценките на деветте прашања што се однесуваат на различни аспекти на начинот на изведување на наставата. Таа изнесува $M=9,26$ ($SD=0,97$) и речиси не се

разликува од просеците добиени во претходните циклуси на самоевалуација од академската 2014/15 (M=9,18) и 2016/17 (M=9,16).

Во однос на проценуваните аспекти на квалитет, студентите највисоко ги оценуваат *редовноста на одржување часови* (9,59) и *достапноста за консултации* (9,41), а најниско, *поттикнувањето на активност за време на наставата* (8,97).

Табела 2. Просеци за сите наставници и соработници на Филозофскиот факултет

Аспекти	Просечна оценка M (SD)
1. Подготвеност за предавањата	9,20 (1,25)
2. Квалитет на изведување на наставата	9,08 (1,36)
3. Редовност на часовите	9,59 (0,81)
4. Рационално користење на времето во текот на часовите	9,21 (1,93)
5. Поттикнување на студентите за активно учество на часовите	8,97 (1,45)
6. Однос кон студентите	9,35 (1,46)
7. Достапност за консултации	9,41 (1,06)
8. Обезбеденост на соодветен материјал за учење	9,30 (1,27)
9. Објективност при оценување на испит и на колоквиум	9,20 (1,28)

На График 1. е направена споредба во просеците добиени во оваа евалуација, со евалуациите спроведени во 2014/2015 и во 2016/17 година. Оваа споредба служи само за илустрација бидејќи не е тестирана статистичката значајност на разликите³.

³ Заради прегледност, на графикот се прикажани со бројки само просеците од минатите евалуации.

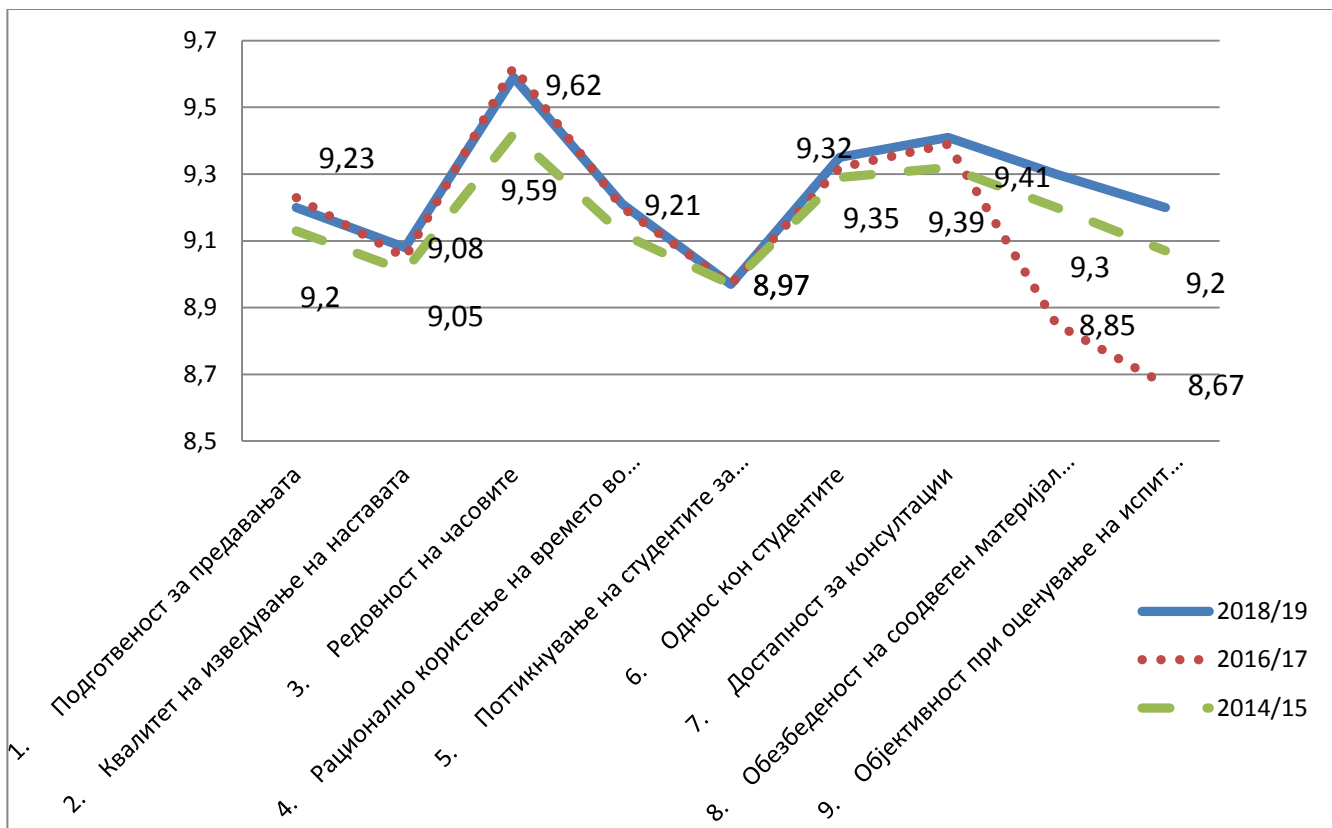

График 1. Споредба меѓу просеците на евалуираните аспекти добиени во 2014/15 , 2016/17 и 2018/19

Може да се забележи дека и просеците за секој од деветте аспекти вклучени во евалуацијата се мошне слични со оние добиени од претходните две проценки. Од графичкиот приказ уште и се гледа дека просечните оценки малку растат кај аспектот за обезбеденост со литература и објективноста при оценувањето, а падови кои се видливи нема за ниту еден проценуван аспект.

На Табела 3. се дадени податоците за просечните оценки кои студентите ги дале за наставниците од различните институти, а на За, просеците за секој од проценуваните аспекти. Со оглед на огромните разлики во бројот на студенти кои ја правеле оценката од еден до друг институт, не е спроведена статистичка анализа на значајност во разликите. Сепак, она што може да се констатира од податоците е дека постои тенденција просечната оцена да биде пониска токму кај оние институти кои се оценувани од поголем број студенти. Ова може да се должи

на скептичноста кај студентите кои одговараат во малубројни групи дека ќе останат анонимни, но и на објективните услови во кои наставата се одвива на институтите каде има огромна преоптовареност со студенти, како што се на пример проблематичните просторни услови, дисциплина, недостаток на озвучување или објективна неможност на кадарот да обезбеди индивидуализиран пристап кон студентите.

Табела 3. Просечни вкупни оценки на наставниците/соработниците по институти

Институт за	M (просек)	SD	N*
филозофија	9,64	0,42	64
социјална работа и социјална политика	9,39	0,90	423
педагогија	9,41	0,94	266
психологија	9,30	0,84	1234
социологија	9,30	0,75	265
безбедност, одбрана и мир	9,16	0,94	564
класични студии	9,27	0,77	15
родови студии	9,84	0,26	60
семејни студии	9,65	0,69	76
дефектологија	8,71	1,48	486
историја	9,57	0,55	174
историја на уметност и археологија	9,72	0,56	84
ВКУПНО	9,26	0,98	3711

**број на студенти кои целосно одговориле*

На Табела 4. се прикажани просечните оценки изведени од сите девет аспекти на наставата, дадени од студентите од различните институти. Со оглед на тоа што на различните студиски програми се ангажирани наставници од различни институти, овие просеци обезбедуваат увид за тоа како се оценети релевантните аспекти на наставата во рамки на различните институти/студиски програми.

Табела 3а. Просечни оценки на наставниците/соработниците по институти за сите вклучени аспекти

Институт за		подготвеност	квалитет	редовност	рационалност	поттикнување	однос кон студ	консултации	литература	објективност
	N*	M (просек)								
филозофија	68	9,66	9,77	9,72	9,54	9,65	9,83	9,75	9,32	9,60
соц работа...	440	9,32	9,38	9,47	9,38	9,13	9,53	9,43	9,50	9,29
педагогија	272	9,29	9,27	9,50	9,27	9,46	9,46	9,48	9,49	9,37
психологија	1295	9,29	8,98	9,67	9,12	8,94	9,38	9,53	9,34	9,32
социологија	278	9,25	9,25	9,43	9,32	9,21	9,41	9,24	9,30	9,34
безбедност...	580	8,97	9,12	9,49	9,19	8,95	9,40	9,26	9,19	8,90
класични студии	17	9,24	9,17	9,35	8,89	9,00	9,78	9,28	9,50	9,29
родови студии	61	9,79	9,85	9,87	9,79	9,82	9,97	9,84	9,90	9,74
семејни студии	76	9,54	9,64	9,80	9,55	9,54	9,68	9,66	9,80	9,63
дефектологија	511	8,64	8,28	9,38	8,85	8,10	8,61	9,08	8,79	8,57
историја	178	9,59	9,58	9,63	9,62	9,24	9,61	9,71	9,57	9,66
Ист. на уметн...	87	9,82	9,77	9,78	9,61	9,64	9,79	9,69	9,60	9,75
Вкупно	3863	9,20	9,08	9,56	9,21	8,97	9,35	9,41	9,30	9,20

*број на студенти кои целосно одговориле

Табела 4. Просечни вкупни оценки на наставата по институти

Институт за	M (просек)	SD	N*
филозофија	9,68	0,50	102
соц работа и социјална политика	9,38	0,92	386
педагогија	9,45	0,94	254
психологија	9,16	1,11	1266
социологија	9,18	0,83	151
безбедност, одбрана и мир	9,17	0,94	574
класични студии	9,46	0,73	7
родови студии	9,80	0,33	56
семејни студии	9,48	0,72	310
дефектологија	9,24	1,06	340
историја	9,54	0,59	177
историја на уметност со археологија	9,71	0,56	74

*број на студенти кои целосно одговориле

Во просек, исто како и во претходните две самоевалуации, студентите повисоко ги оценуваат изборните предмети од задолжителните ($M_3=9,20$, $M_n=9,47$; $t(3657)=7,20$, $p < .01$). Тоа веројатно е поврзано со неколку фактори, меѓу

кои фактот дека изборноста истовремено значи и посебен интерес за содржините, тоа што групите главно се помали отколку кај задолжителните, или, можеби, заради регистрираната врска со перципираната соодветност на барањата за стекнување дополнителни поени за предметите. Така, споредбата покажува дека барањата за задолжителните предмети се проценети како помалку соодветни од оние за изборните ($M_s=8,87$; $M_n=9,10$; $t(3705)=4,49$, $p < ,01$).

Соодветноста на тежината на секој предмет е оценувана на скала од шест степени, во рангот помеѓу сосема несоодветна (5) и сосема соодветна (10). Просечната оценка од сите студенти е $M=8,49$ ($SD=1,34$), што упатува на заклучокот дека предметите се оценети за сосема соодветно тешки. Најниска просечна оценка за соодветноста на тежината на предметите дале студентите кои студираат родови студии ($M=7,69$), а највисока, студентите по педагогија ($M=8,71$).

Во оваа евалуација, оценувањето на соодветноста на барањата за стекнување дополнителни поени е правено на истата скала од шест степени. Највисоко соодветноста на овие барања ја оцениле студентите по филозофија ($M=9,23$), а најниско, студентите на Инститот за социјална работа ($M=8,86$). Иако статистичките разлики заради веќе споменатите причини не беа утврдени, впечатливо е тоа дека постои висока согласност меѓу студентите од сите институти за тоа дека овие барања се многу соодветни. Просечната оценка изнесува $M=8,92$, а $SD=1,30$.

Студентите кои учествуваа во анкетирањето известуваа за тоа колку самите биле редовни на наставата. Овој податок служи за да се добие генерална слика во нивната самопроценка за редовноста, но и за да се утврдат потенцијални врски на редовноста со оценките за други аспекти на евалуацијата. Резултатите добиени од нивното самоизвестување за проценетото присуство на наставата изразени во проценти од 10% до 100%, говорат за тоа дека големото мнозинство (78%) тврдат дека биле присутни на предавањата над 80% од наставата, 14% изјавиле дека биле присутни на 60-80% од часовите, а само 4% на 40-60%.

Студентите беа прашувани и за тоа која е очекуваната оценка за предметот кој го проценуваат⁴. Највисок просек како група, очекуваат студентите на родови студии ($M=9,69$), а најнизок, студентите на психологија ($M=8,57$). Интересен податок е дека бројот на студенти кои очекуваат највисока оценка од конкретниот испит е приближно 28%, речиси исто колку и оние кои се изјаснуваат дека не би знаеле да проценат.

Проверката на поврзаноста меѓу очекуваниот успех на студентите по секој проценуван предмет, присуството на настава и проценетата тежина на предметите со дадените оценки, укажува на следново:

- постои изразена тенденција студентите кои ги перцепираат барањата за дополнителни поени како соодветни, да даваат повисоки оценки за наставниците ($r=0.49$ (3605); $p<0.01$).
- студентите кои ја перципираат тежината на предметите како посоодветна, даваат повисоки вкупни оценки за наставниците во поглед на испитуваните аспекти на нивното работење ($r=0,13$ (2601); $p<0.01$),
- студентите кои очекуваат повисоки оценки од предметот, даваат и повисоки оценки за проценуваните аспекти ($r=0,16$ (3908); $p<0.01$)
- постои блага тенденција студентите кои изјавиле дека се поредовни на наставата да даваат повисоки оценки ($r=0,10$ (3712); $p<0.01$).

Забелешки и препораки

1. Просеците за наставниците добиени од оценките од помалку од десетина студенти треба да се посматраат низ реалната можност студентите да претпоставуваат дека се доведува во прашање анонимноста на нивните одговори.
2. Се препорачува ревизија на прашалникот во делот на проценката на објективноста на оценувањето, затоа што во отсуство на искуство во врска со

⁴ Проценките беа правени само за алтернативи од 6 до 10, плус опцијата „не знам“

оценувањето на предметите за кои ги евалуираат професорите, студентите за ова одговараат врз основа на претпоставки.

3. Квалитетот на податоците би се подобрил и доколку се направат обиди за операционализирање на значењето на прашањата. Резултатите сугерираат дека е многу веројатно дека не постои униформирана претстава за тоа, што на пример значи дали наставникот е подготвен за час, или, дали рационално го користи времето.
4. Треба да се работи на тоа студентите потемелно да се информираат за важноста на оваа анкета. Дел од нив не се доволно мотивирани да одговорат на прашањата, што се гледа од тоа дека, на пример, се случува да не наведуваат точни називи на предметите, или, не ја знаат информацијата дали предметот е изборен или задолжителен, или, прескокнуваат да одговорат на некои прашања и покрај тоа што анкетата е доброволна. Зголемувањето на мотивацијата на студентите да обезбедат квалитетни одговори е важно заради тоа што само така може да се добијат релевантни податоци.
5. „Класичниот“ пристап на изведувањето на анкетирањето несомнено има свои предности, но и сериозни недостатоци. Неговата најизразена слаба страна е рачното внесување на податоци, што го прави нефикасен и подложен на технички грешки. Од друга страна, во условите во кои се изведува анкетата, има оправданост и загриженоста околу безбедноста на податоците, за која е тешко да се дадат гаранции во услови кога постои временски интервал меѓу прибирањето, внесувањето и обработката. Оттука, комисијата уште еднаш категорично го потврдува ставот дека добро осмислената стратегија за електронското внесување на одговорите од студенти кои исполнуваат некои основни услови (редовост на наставата и сл.) е подобра алтернатива, како од аспект на економичност на процесот, така и од аспект на веродостојност и безбедност на податоците.

ПРЕТСЕДАТЕЛ
на Комисијата за евалуација

проф. д-р Николина Кениг

ЧЛЕНОВИ

на Комисијата за евалуација

проф. д-р Ана Фрицханд

проф д-р Наташа Богоевска

проф. д-р Марија Дракулевска-Чукалевска